

اصلاح بخش دولتی کلید پیشرفت اقتصادی می باشد

با نزدیک شدن سریع انتخابات در ایران رای دهندگان با گزینه بین پیوستگی و دگرگونی مواجه خواهند شد. با اعتبار دست یافته از آن دولت روحانی توانسته است با برجام و یک سیاست منطقی پایه ای محکم برای پیشرفت اقتصادی به کار بگذارد؛ اما عدم اصلاحات و خصوصی سازی بخش دولتی اقتصاد را عقب نگه میدارد. این برای مبارزه با فساد، برای جذب سرمایه گذاری خارجی و کاهش بیکاری در چهار سال آینده حیاتی خواهد بود.

زمانی که رئیس جمهور روحانی برای دوره دوم ریاست گام تبلیغاتی را به سوی رای دهندگان بر می دارد، ایشان نه تنها برای توافق بستن برجام بلکه همچنین بر روی توانایی بهره برداری از آن قضاوت خواهد شد: در مورد دوم کارنامه ایشان نتایج مخلوطی دارد. دولت روحانی را میتوان به دستیابی به "بازگشت آرامش" به اقتصاد ایران نسبت داد. این به دلیل تعهد به ارائه یک سیاست منظم و تکنوکراتیک اقتصادی و بالا بردن موفقیت آمیز تولید نفت از زمان لغو تحریم ها می باشد. انتظار میرود که امسال اقتصاد 7% رشد کند، که به احتمال زیاد برای دومین سال متوالی تورم به نرخ تک رقمی محدود بماند. ضعف کلیدی آقای روحانی در ورود به انتخابات عدم پیشرفت در مورد بیکاری می باشد، که تقریباً تکان نخورده است (طبق آمار رسمی) که از زمان آغاز ریاست ایشان در حدود 12% بوده است. نرخ بیکاری جوانان حتی نگران کننده تر است، در حدود 30%. بنیاد امداد امام خمینی در این ماه گفت که اگر خط فقر به عنوان حد اقل سطح درآمد ماهیانه 820000 تومان در نظر گرفته شود (\$250)، سپس 11 میلیون ایرانی در فقر سختی میکشند.

آقای روحانی وعده داده بود که فساد را از نهاد های ایرانی بزدايد و تشکیلات دولتی را خصوصی سازی کند: عدم موفقیت ایشان در این راستا یک حلقه بازدارنده قوی به درون اقتصادی که عملکرد پائین دارد می آورد. ششمین برنامه توسعه پنج ساله دولت، که پارسال منتشر شد، در پی ریزی سطوح بالای رشد تولید ناخالص با "بهبود کارایی" می باشد، که امیدوار است موجب رشد 2.5% در سال شود. برای اقتصادی مانند ایران که درازمدت فرو نشانده بوده این میسر است، ولی متأسفانه مدیریت به اندازه کافی برای حذف موانعی که در راهش ایستاده کوشش نکرده است: از همه چشمگیرتر موقعیت انحصاری شرکت های دولتی و وابسته به دولت در بازارهای کلیدی و فساد عملی که باعث خاموش کردن نوآوری و سازندگی می شود. الویت های هزینه دولتی باید بر روی سرمایه گذاری های زیرساخت درازمدت باشد: رفع کمبود آب، ترابری و زیرساخت های ارتباطات و بهبود سهولت کسب و کار. بجای آن بیشترین سهم هزینه های عمومی هنوز با هزینه های نظامی، پرداخت یارانه برای مصرف، سرمایه گذاری در بانک های در حال ورشکستگی و سر پا نگهداشتن تشکیلات اقتصادی دولتی گره خورده است.

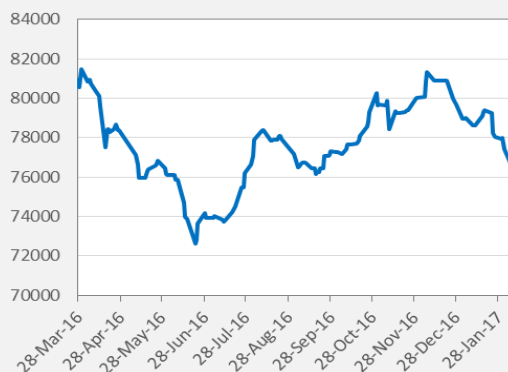
وزیر اقتصاد آقای طیب نیا سران متصدی تشکیلات اقتصادی را در این ماه متهم به مقاومت در برابر اصلاحات و خصوصی سازی و همچنین کاهش دادن سرعت پیشرفت اقتصادی ایران کرد. آقای وزیر ادعا کرد شرکت های دولتی مترادف با درآمدهای رانتهی، سفر به خارج، فساد و پارتی بازی رشد کرده اند: "برای انجام یک کار بجای استخدام 1000 نفر، 5000 نفر را برای انجام همان کار استخدام می کنند". و این به عنوان یک بازدارنده بزرگ در سودمندی بحرانی ترین بخش های ایران عمل می کند. طیب نیا خواستار نظارت عمومی بیشتر نسبت به رفتار تشکیلات دولتی و شبه دولتی شد، که سه برابر بودجه دولت از خزانه عمومی می باشد. شاید این در برنامه دولت بعدی شامل باشد.

در بیشتر موارد بخش دولتی است که چهره تشکیلات اقتصادی بین المللی ایران می باشد، و این باعث بازدارندگی سرمایه گذاری خارجی است. گزارشی از یک آژانس خبری بین المللی، رویترز، حاکی از آن است که 110 توافقنامه در اصل – به پتانسیل ارزش 80 میلیارد دلار – که از زمان قرارداد برجام در ماه ژوئیه 2015 به امضا رسیده، تعداد 90 تا از آنها با شرکت هایی بوده که متعلق به دولت یا در دست نهاد های دولتی کنترل می شوند. تعداد پنج تا از آنها به مجموعه ها یا بنیاد ها بی که سرانشان از طرف خامنه ای مستقیماً انتصاب می شوند بوده است، از راه آهن ها، تا پالایشگاه های نفت، داروسازی و شرکت های ساختمان سازی. چهار تا از معاملات شامل شرکت هایی هستند که سپاه پاسداران در آن ها دارای سهام بزرگ یا کنترل کننده هستند. تعداد بسیاری از شرکت های خارجی مشتاق ورود به بازار ایران هستند ولی خیلی نگران می باشند که با چه کسانی وارد کسب و کار میشوند و اگر اینکه روند کار با رکود مواجه خواهد شد. سرمایه گذاران خارجی می خواهند یک بخش خصوصی سالم و تلاشمند در ایران ببینند و اگر آن را مشاهده کنند آنگاه خودشان در آن سرمایه گذاری خواهند کرد.

در سخنرانی نوروزی رئیس جمهور روحانی، ایشان به "مسیری" که در جلوی اقتصاد ایران گذاشته است اشاره کرد و خواستار صبر و شکیبایی با سیاست های دراز مدت برای موفقیت آن شد. قطعاً، دولت روحانی سابقه محکمی در تعهداتش به اهداف دراز مدت برجام و نقش ایران در اقتصاد جهانی نشان داده است. همچنین در سیاست اقتصادی موفقیت نشان داده است، با کنترل شایسته بر نرخ بهره، تورم و نرخ ارز، و پایه گذاری برای کار دشوار اصلاحات بانکی و بخش مالی. اگر "مسیر" روحانی بتواند به پیشرفت واقعی در خصوصی سازی و مدرنیزه کردن اقتصاد ایران بیانجامد، آنگاه به احتمال زیاد در چهار سال آینده نتایج باروری خواهد داشت.

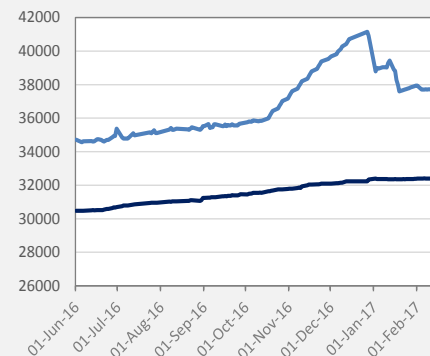
در تحولات دیگر، روسیه و ایران در باره خط سیر مشترک میان و دراز مدت در همکاری دو جانبه گفتگو داشتند، با شرکت های انرژی روسی در مورد یک توافقنامه نفتی به حجم 100 هزار بشکه نفت در روز و مشارکت های توسعه برای 11 حوزه ایرانی به ارزش بیش از 20 میلیارد دلار مذاکره داشتند. بدیهی است، اگر روسیه در مورد سرمایه گذاری جدی است آن از نقطه نظر اقتصادی یک فرصت قابل استقبال می باشد – گاز پروم نفت، روس نفت و گاز پروم مقدار بسیار زیادی سرمایه و فن آوری به تولید می آورند. اما با حضور روز افزون روسیه در ایران و روابط اقتصادی شکوفا با چین – سهم صادرات ایران به چین از 12% در 10 سال پیش به 36% در حال کنونی رسیده است (شکل 3)، که می تواند در متمرکز کردن زیاده از حد روابط تجاری ایران ریسکی ایجاد کند که ناپایدار باشد.

شکل 1. کل شاخص سهام تدیکس

20 مارس تا کنون

شکل 2. نرخ تبدیل ریال به دلار
نرخ رسمی (تیره) و نرخ بازار (روشن)

شکل 3. شرکای تجاری تحولی ایران

(% کل صادرات کالا)

